

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foaia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobirnaci”, — e următorul; pe un an 10 cor.; pe 1/2, an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. pe an!
Pentru America trei dolari pe an.
Pentru România (4 foi) 40 Lei pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 60 cor., 1/2 pag. 30 cor., 1/4 pag. 15 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Automobilul...

Semnul vremilor ce vin și mai ales vor să vie!...

— Mașina și carul. —

Avînd și noi Orăștienii acum un automobil pus la îndemîna călătorilor, — m'am folosit într'o zi de acest nou mijloc de călătorie și am mers cu el dela Orăștie la Deva.

Călătorind cu această minunată trăsură, care, fără cai, fuge de trei și patru ori de repede ca toți caii, uneori mai strașnic și ca trenul, — pe lîngă plăcerea ce ți-o dă, — goana măreață a acestei mașini îți trezește în minte zeci de gînduri nouă și priviri asupra lumii pe care o vezi și a celei viitoare!...

Era tocmai zi de tîrg la Orăștie. După prînz lumea începuse a să depărta spre casă. Sute de cară cu boi și trăsuri cu cai, să urmau unul după altul, la depărtări.

Automobilul, mai ales după ieșirea din oraș, gonea nebun, urlînd într'una signale de luare aminte, ce să auzeau pînă departe înainte, — și cale de un kilometru vedeai pe bietul țaran care a auzit signalul, că să dădea grăbit jos din car, și împingîndu-și boulenii cu biciul și cu umărul spre marginea drumului, să sile a să facă loc larg mașinei minunate, ca să poată trece nesupăr tă pe inima drumului, pe unde e mai bine, mai ușor. Sau de era trăsură cu cai, omul sărea grăbit la frîne, dădea caii spre margine și-i opăcea ori le pune a mîna pe ochi să nu se sparie, — și mașina într'o clipă trecea ca o nălucă pe lîngă ei, încît nici n'aveau animalele vreme să se sparie de vederea ei!

Intr'un loc o femeie tineră a sărit peste șanțul drumului

dîncolo, și din marginea cucuruzului privea ca o căprioară spăriată la mașina năroadă ce trece pe drum!.. Ea fuge de mașină ca de un lucru necurat, în loc să dorească a călători și ea așa, și nu pe jos!..

Era pentru mine așa de mult grăitoare arătarea ce o vedeam la tot o sută de pași. Imi părea că văd întrupată lupta și întrecerea între știința biruitoare și sprintenă, puternică, temută, și între neajutorarea celor rămași napoi și în ale sufletului și în ale materiei! Imi părea că în fiecare întîlnire de aceasta, în care mașina trece rîzînd de mersul de melc al boilor și cailor și de sperierea lor, — vedeam oglindită starea năcăjită a oamenilor fără învățătură, cari abia să tîrăie pe drumul vieții, cu mersul de melc al bouului pe cînd pătura de oameni învățați îi iau în nainte și-i întrec și trec pe lîngă ei grăbiți, ca repede mașina pe lîngă tîrîtorul car!...

Și mergînd cu gîndul în cerc tot mai larg, imi părea că văd goana de întrecere a popoarelor între sine în lupta vieții! Poporul cel rămas în neștiință, e ca bietul țaran ce să mișcă de colo colo, încă tot în carul cu boii, — pe cînd poporul luminat, cultivat, iscoditor și isteț, ca Americanul, Englezul, Neamțul și Francezul, — gonește pe calea vieții în automobil! Și precum merge de repede automobilul pe lîngă carul Românului bunăoară, — așa de repede aleargă Englezul și Americanul și Franțuzul și Neamțul

peste fața a tot pămîntul întru adunarea de bunătăți, care să-i facă viața mai plăcută, mai tichnită în lumea aceasta!

Și precum automobilul își face drum printre carele de pe drum, silindu-le să-i ferească din cale spre șanțurile drumului, — tot așa își deschide și poporul cel încărcat de știință drum larg pe calea vieții printre popoarele cele înapoiate! Cea e automobil, mașină fină și mîndră, cesta car de lemn, sec și sărac!.. Carul trebuie să ferească din calea automobilului mîndru, — omul și poporul nevoiaș, tot așa din calea celui mai presus de el!

Iar de vrei să nu mai fii așa de ușor întrecut de altul, trebuie să te silești a te înălța și tu în starea sufletească și materială, cît să treci din carul de lemn în căruța mai sprintenă, și de aci în automobil, — cînd apoi vei putea și tu goni ca cei ce azi șed în el și nu vei fi silit a le mai feri așa umil din cale de cîte-ori îi întîlnești în viață!

Dragi frați țărani români! Siliți-vă a vă înzestra pe voi și mai ales pe fiil vostri, cu cît mai multă știință, învățătură, — căci în măsura în care vi-o agonisiți, în aceea veți ajunge și voi, vom ajunge cu toții, popor ce gonește în automobil și nu mai mult, ca azi, în tileagă umilită și săracă!

Că aluat bun, schintee d-zeiască, a sădit Dzeu și în noi, poate încă mai viuă ca în alte neamuri, — să voim numai a o face să lumineze în noi prin învățătură multă și bună. — și nu peste mult vom putea zbura alătura de ori-care alte popoare care fug azi în automobil pe lîngă noi.

UNELE—ALTELE

Presemne de războiu?

Regele Carol al României, din privilegiul petrecerii sale la Iași, la sărbările jubileului Universității, a vorbit cu bărbații politici din jurul său între altele și despre pornirile războinice ale zilelor prin cari trecem.

Regele român, care negreșit știe mai mult decît, spune, a zis celor din jurul seu, că deocamdată nu e teamă ca războiul dintre Turcia și Italia să-și întindă flăcările și peste hotarele altor țări, — dar' primăvara nu știm ce poate să ne aducă!

Cuvintele acestea ale Regelui Carol, par a adevărați cele ce să aud, că adecă statele din răsăritul Europei (dela Turcia în sus), să pregătesc în tăcere de războiu, și că și azi ele au mult mai mari părți din trupele lor mobilizate gata, decît să crede și să vorbește!

Numai nu să știe, căci foile au porunci aspre a nu scrie, sub grea pedeapsă, nimic despre mișcările armatelor! Chiar și foile din Turcia nu mai pot scrie ce mișcări să fac de armatele turcești, deși ci-că să fac mari nobilizări în împărăția otomană.

Din acestea ar reeși, că deși foile tac, de silă, în statele din apropierea Turciei celei a cărei casă o aprinse Italia, — în fapt acelea să înarmează și fac pregătiri de apărare, pentru întîmplarea de a veni și asupra lor ceva primejdie!

*

Adunarea dela Timișoara.

Duminea trecută a avut loc în orașul Timișoara adunarea poporală a partidului nostru național, — pe care am vestit-o și noi. La adunare s'au dus mulți dintre fruntașii nostri politici, deputații Dr. Mihali, Vas. Damiăn, Dr. St. C. Pop, apoi dnii Dr. Maniu, V. Goldiș, Dr. V. Bontescu, Dr. Velici, Dr. Suci, Dr. Branisce și alții, — și popor număros din ținutul Timișorii. Au fost de față ca la 2000-3000 de oameni

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște

Primește depuneri spre fructificare fără anunț cu 4%, pe lângă anunț cu 4½% — iar depuneri mai mari cu 5%.

Depuneri și ridicări să pot face și prin Cassa de păstrare postală.

Darea de camete o plătește institutul.

Acordă împrumuturi:

pe cambii,

pe ipotecă replătibile în rate sau în anuități,

pe obligațiuni cu cavenți

ca credite de Cont-curent pe lângă asigurare hipotecară sau de valoare (acții și efecte publice).

Dobînda variază între 3% și 6%, după mărimea împrumutului și asigurarea oferită.

Schimbă, adică cumpără și vinde, ori ce fel de monede streine cu, cursul zilei.

(202) 13—20

Direcțiunea.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acții (comitatul Sibiiului)

primește depuneri spre fructificare atât la centrală, cât și la filiala din Alba-Iulia, cu 5%. Pentru depuneri dela 5000 coroane în sus, cu termen de abdicere mai lung, solvește la filială 5½% inter., iar la centrală dela 10.000 cor. în sus, în aceleași condiții, 5%. Interesele neridicate să capitalizează la semestru; darea după interese o plătește institutul.

Atit la centrală, cât și la filială, acoardă împrumuturi pe cambii, pe ipotecă, replătibile în rate, pe obligațiuni cu cavenți, credite de cont-curent cu asigurare hipotecară sau de valori, pe lângă cele mai favorabile condițiuni posibile.

Mijlocește cumpărări, vinzări, arindări și parțelări de realități, sprijinește înființarea de însoțiri și tovărășii, îndeplinește totfelul de afaceri de bancă pe lângă serviciu prompt.

Filiala din Alba-Iulia s'a inactivat cu 1 Octomvrie a. e. Localul filialei e în strada Vințului Nr. 1 (Alvinczi utca 1 szám), lângă firma Misselbacher.

(330) 1—10

Direcțiunea.

Cele mai bune
Călcîie de gummi
sunt călcîiele:

(133) 22—40

CAUT LOC

ca magaziner, servitor de bancă sau alt ajutor la vre-o întreprindere ori fabrică. Sunt om sănătos, robust, în vîrstă de 52 ani, bine conservat.

Adresa e dă administrația foii.

(284) — 5

Vin.

Am circa 40 buți de vin, numai original ardelenesc, și îl vînd, dela 60 litri în sus, cu 26 cruceri (52 fileri) litrul.

HANS STEPHANI,
Hotel „Transsylvania“
Orăștie.

(63) 21—45

Strămutare de cancelărie.

AVIZI

Aduc la cunoștința P. T. public român, că mi am mutat cancelaria advocațională în casele proprii, cumpărate dela familia fostului avocat Czeveics, — în strada Rezidenței Nr. 23, lângă catedrala sîrbească, vis-à-vis de Hotel Paris.

Cu deplină stimă:

Dr. Vasile Meșter,
advocat în Vârșcet.

(220) 2—2

Econom (span).

La subscrisul este de ocupat postul de econom (span) pentru îngrijirea lucrurilor la moșie și în curtea economică.

Să recere să fie om sănătos, robust, în putere. Să știe bine celi și scrie. Cei însurați sunt preferiți.

Postul e a să ocupa din 15 Octobere.

Pentru condițiile de plată, a să adresa de-a dreptul la mine:

Constantin de Colbazi.

(318) 2—3 Spring (p. u.) Koneza).

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), **PETRU BENE A**, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.*

Vinuri vechi: Vin alb 66 fil., Rizling 68 fil.,

Roșu 92 fileri.

Vinuri noi: Rizling 54 fil., Rizling și Ruge amestecat 50 fil., Siller 52 fil.

Rachie de trevere (comină) K 1'60
Rachie de comină, specialit. „2—
Rachie de drojdii 2 cor. 20” fileri. Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachia să expedează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus și cu rambursă.

Vase împrumutes pe timp de 2 luni. Pentru calitatea vinului garantez.

PETRU BENE A,

proprietar de vii și neg. de vinuri.
(257) Világos, (Arad m.) 9—22

Ce-e-e? „Tata ne-a slobozit! Că-s veritabile hilzole de cigarete *Antinicotin* de-alui **JACOBI** în cutii de lemn!”

Ai grijă! Numai cu scrisoarea „JACOBI” e bună!

(134)

Atelier fotografic ADLER!

— în Orăștie. —

Aduc la cunoștința onoratului public, că *mi-am zidit Atelier nou* în casele dlui Corvin (Piața școalelor 12), pe care l'am arangeat după recerînțele moderne.

In cele de mai jos arăt prețurile mele foarte reduse:

	3 bucăți	6 bucăți	12 bucăți
ilustrate	1 cor.	1'40 cor.	2 cor.
fotografii vizit	2 cor.	3— cor.	5 cor.
fotografii cabinet	4 cor.	6— cor.	10 cor.

Formate mai mari, grupe sau mărime naturală, fac acomodat prețurilor reduse de mai sus.

NOU TATE!

Fotografii cu spate de cleit: 12 bucăți 80 fileri.

La cerere, merg bucuros și în provincă fără a socoti spese!

Rog binevoitorul sprigin!

Cu toată stima:

Atelierul de fotografat ADLER

în Orăștie (Szászváros).

(315) 2—3

Cetiți și vă mirați!

Ocazie defelul acesta numai ai în viață! **600 de obiecte numai cu 4'20 K.**

1 orologiu de precizie aurit, cu lanț, pentru care să dă garanță de 3 ani, o cravată elegantă, de mătasă, la modă, 3 batiste, 1 strălucit inel pentru bărbați, cu peatră scumpă imitată, 1 garnitură de podoabe femeiești elegante, 1 frumos collier de margaritare orientale, podoabe femeiești la modă, cu copcii libere, 2 brațare elegante, 1 păreche de cercei frumoși cu copcii libere, 1 minunată oglindă de buzunar pentru toaletă, 1 portofel de piele, 1 păreche de botoni pentru manjete din aur double de 3 grade, cu copcii libere, 1 foarte elegant album pentru ilustrate, cu cele mai frumoase regiuni ale lumii, 3 obiecte comice, bune de distracție pentru tineri și bătrîni de-opotrivă, 1 carte practică pentru corespondență de dragoste între dame și domni, 20 de obiecte de corespondență și mai mult de 500 de obiecte necesare într'o casă. — Toate acestea, cu toate că ceasul singur plătește suma aceasta de bani, se pot căpăta numai pentru **4 cor. 20 fil.** Obiectele să trimit cu rambursă, ori cu trimiterea înainte a banilor pe adresa:

(317) 1—1

Wiener Central-Versandhaus
P. LUST, Krakau nr. 394.

N. B. Cino comandă 2 pachete, capătă rabat un briciu englez prima. Pentru cel necorăspunător, banii se retrimite

Cele mai desăvîrșite
Legători de vătămătură

sunt cele c. reg. alui Keleti patentate.

Legători de pintece pentru bărbați și femei contra ori căror morburii din jos și contra foalelui atîrnător.

(198) 2—52

Gummi — ciorap pentru vino om-riate.

Picioare și mini măestrite pe sama-putați (tăiați). cele mai am-

Îndreptătoare de trup pentru umbelat și spriginat.

Corsete artificiale și spriginitoare.

Ținătoare oblu pentru cei crescuți streimb, precum și ori-ce artificei de lipsă la

Îngrijirea de bolnavi, pregătește după darme principiul cu prețuri favorabile de fabrică:

I. Keleti, fabrică c. reg. patent ptr. legături de vătămătură și îndreptătoare de trup.

Budapesta, IV. Koronaheroz. u 17. vldi — Trimit catalog cu 3000 aguri, gratis! — Fondată în 1878. Telefon 13—76.

Un fond al gazetelor pentru popor.

Un cărturar român, pe care noi nu-l știm cine e, căci să ascunde sub numele de „Un călător“, a trimis foilor noastre de zi („Gazetei Transilvaniei“, „Tribunei“ și „Românului“) un articol mai lung, prin care arată de ce folos sunt, pentru deșteptarea unui popor unele și de ce folos altele din așezemintele sale naționale. Printre așezemintele cele mai de folos numără apoi, în acest scop, foile populare. Grăind despre aceste foi, „Călătorul“ din vorbă își arată părerile îndosebi asupra foii noastre „Libertatea“. Iată ce scrie:

»In aceste zile de haină încheștare a tuturor puterilor noastre de întindere, în miezul pornirii de desfacere diavolește chibzuită, a ființei noastre ca neam deosebit, — chemarea foilor naționale câștigă o însemnatate uriașă!

»Foile vor trebui să înlocuiască școala! Gazeta bună, neînduplecată, și scrisă pe priceperea poporului, îi va lumina, îi va arăta pogorîrea sa frumoasă și doririle sale ca neam deosebit de altele, îi va lămurii drepturile și datorințele sale cetățenești, îl va încălzi cu focul scum, al iubirii de neam, ridicându-l încet-încet către idealul național, (cea mai înaltă dorință a unui neam.

»Drept pildă pentru neprețuitele roduri ce s'ar putea ajunge, slujască-ne „Libertatea“ dela Orăștie, care a făcut minuni prin cercurile de alegere dela Miază-noapte!

»Și dacă din privilegiul celor din urmă alegeri pentru dietă, nu odată preotul a fost oarecum sîluit (terorizat) de propriul său popor, și dus cu puterea la urna naționalistă; — dacă adesea s'au pomenit primari vrednici, cari să duceau la votare cu »pecutul satului« în buzunar, ca la întâia vorbăce i-s'ar arunca din partea stăpînirii, să-l trîntească apăsât pe masă, făcîndu-l plocon solgăbirăului; — dacă am avut fericirea să vedem comune, în cari un singur suflet de Român, n'a vîndut steagul național, — acestea toate să dătoresc în bună parte hranei sufletești și creșterii politice, pe care au dat-o satelor din vorbă cele cinci sau zece numere din „Libertatea“ dela Orăștie, ori

celelalte tipărituri populare, pe care le-au cetit«...

...»Ori ce s'ar spune, rămîne un fapt văzut, că comunele acelea, în care plugarii cetesc, să cunosc de departe! Infățișarea lor perde acel semn întristător al umilinței și neștirea de sine. Acești oameni să știu ai cui-va, să știu ori-cum apărați de cineva!»

Dînd atît de multă însemnatate foilor bune populare pentru ridicarea bunăstării sufletești a poporului, binecunoscătorul „Călător“ cere, ca Comitetul național să întemeieze un fond al foilor pentru popor! Din acel fond să se aboneze de ocamdată foi cari să fie date și de cînd, țărănimii noastre în părțile cele mai primejdite și mai napoi rămase, ca celor din Bihor, Sălăgiu, Sătmar, Ugocia și Maramurăș. Acest fond să se adune din danile binefăcătorilor (mecenaților), din darurile băncilor și din jertfele obștei.

Gazetele abonate din acest fond, zice „Călătorul“, ar avea să se trimită de-adreptul celor țărani deștepți, naționaliști buni și știutori de carte, cari în Dumineci și sârbători, precum și în lungile seri de iarnă, să le cetească cu glas înalt și celor ce n'au darul scump al scrisului și slovenitului!

»Ar fi de răspîndit în acest scop — zice — cam următoarele: „Libertatea“, „Tribuna Poporului“ numărul de Duminecă al „Gazetei“, „Foaia Poporului“ și „Poporul Român“,

— Din parte-ne suntem mulțumitori dlui „Călător“ că dă atît de multă luare aminte foii noastre „Libertatea“. Și însemnăm cu o cale, că chemarea caldă a „Călătorului“ a și aflat răsuneț la o inimă românească bună:

In numărul dela 11 Octomvre, „Gazeta“ publică scrisoarea părintelui Aurel Nistor din Arpătat, prin care însuflețitul preot zice:

„Fapte ne trăbuesc!“

și chiamă obștea românească să nu treacă nepăsătoare și nesimțitoare peste cumintele glas al „Călătorului“ din vorbă, ci să-i răspundă cu fapte!

Și părintele Nistor premerge cu pildă cînd face cunoscut, că dsa din al dsale face deocamdată abonamente de probă pe sama alor 4 țărani, anume trimite bani „Gazetei Transilvaniei“ ca să dea 1 număr de probă de acum până la cepătul anului unui țaran din un loc primejduit naționaliceștel!

iar „Libertății“ îi trimite bani (i-am primit deja) ca să dea foi de probă pe aceste din urmă trei luni ale anului, la trei țărani de prin Maramurăș, Sătmar, Ugocia

Bihor. Iar dela anul nou incolo va abona pentru un astfel de țaran „Libertatea“ pe un an întreg!

E foarte frumoasă însuflețirea, urmată de jertfă, a părintelui Nistor. De s'ar afla în tot satul și orașul numai cîte un suflet macar, ca al acestui preot, — ce lucruri frumoase am vedea Doamne!

Noi ne bucurăm cînd vedem că să află tot mai mulți oameni cari prețuesc folosul foilor printru popor. Și suntem siguri că dacă această prețuire ar fi avut'o cei chemați și ar fi lucrat în conglăsuire încă la timp, de mult necazuri și rușini naționale, am fi fost feriți! Dar nu să face. Dovadă fură alegerile trecute, în ajunul cărora cu drept cuvînt s'ar fi așteptat, ca cu luni înainte, cei în drept să fi făcut rost să meargă zeci de foi bune prin toate satele, mai ales la alegătorii! Dar nu s'a făcut. Din foaia noastră de pildă abia de s'u cerut doi candidați exemplare de propagandă în ajunul alegerilor, și de s'gur din celelalte foi tot așa de puțin s'a cerut. Și doar su dădeau aproape pe nimic că nu toți erau de părerea „Călătorului“ asupra însemnătății foilor ca soațe de luptă!

Dee Dzeu ca macăr pe viitor să fie binn!

Goreșpondență.

Din Lancrăm.

Amintiri dela expoziția a șasa de copii, ținută în Lancrăm la 24 Septembrie a. c.

Era o zi mohorîtă. Nori deși să întinseseră peste mîndra vale a Sebeșului. Cu toate aceste o voinică ceată de călăreți mergeau în fuga mare spre întîmpinarea oaspeților la gara din Sebeș. Au scsit: neobositul secretar Victor Tordoganu, profesorul: Dr. V. Stan, Dr. Traian Petrașcu și clericul abs.

Gh. Comșa. Aci, în numele comunei și a culturii române Inv. dir. A. Savu, în cuvinte alese le zise un: Bine ați venit! I-a răspuns profesorul Dr. V. Stan, frumos.

Ploaia curgea de-a binele. Oaspeții plecară prin Sebeș spre satul cu expoziția. — Ajunși în fața școlii au fost primiți de preoții locali V. Matei și I. Lașiță împreună cu poporul. — De aci au mers cu toții la biserică ca să ceară ajutor dela Cel-prea-înalt pentru a duce în deplinire un așa frumos lucru, ca această expoziție.

La oarele 11 au sosit și medicii din jur, împreună cu alți oaspeți. Femeile în haine de sârbătoare să grăbiau a-și aduce odrasele lor pline de sănătate, adică pruncii. — Școala gr. or. română din loc era îmbrăcată de sârbătoare, împodobită cu verdeață. Intro sală era rînduită o frumoasă expoziție de țesături și cusături de ale Reuniunii femeilor din loc în frunte cu dna preoteasă. A fost admirată de oaspeții veniți.

Profesorul Dr. V. Stan ca președinte a acestei expoziții, în cuvinte calde deschide șirul sârbării, îndemnînd femeile a ținea mai mult la prunci și la sănătatea lor! Au fost apoi cercetați copiii pe rînd, după etate, de către medici și oamenii oin jurii (comisia de judecare). Ploaia încetase și soarele își arăta fața veselă spre școala românească. — Să adunase mult popor în curte, care așteptau să audă pe dnii veniți aci cu luminate gînduri. După ce s'a terminat cu alegerea copiilor de premiu, au urmat cele două conferențe (cuvîntări cu învățătur) vestite în program. Dl Dr. Traian Petrașcu fu al acestei comune, a ținut o frumoasă vorbire despre „Nutrirea copiilor“. Iar Inv. I. Pavel din Sebeș, tot fu din comună o vorbire despre: „Greșelile în creșterea copii-

Abonamente de probă la „Libertatea“.

— Cu numai 1 cor. pe 3 luni! —

De dragul străbaterii tot mai adînci în popor, a foilor noastrecelor anume îngrijite pe sama lui, facem și în acest an o jertfă:

Dăm ori-cui, care încă nu le are, „Libertatea“ cu toate adausele sale: „Foaia Interesantă“, „Bobirnici“ și „Tovărășia“, pe cele din urmă 3 luni ale anului (Octobre, Novembre și Decembre v.)

cu numai 1 cor.

La numărul de azi am alăturat și mandate postale (buletine de trimis banii pe postă), cu ajutorul cărora să ni-se poată trimite mai ușor banii pentru abonamentele de probă. — Pe dosul cotorului dela buletin scrieți curat adresa: Numele, deprinderea (meseria), comuna și posta din urmă (acestea scrise și ungatește) și comitatul.

— Cu o cale, cel-ce aveți voce, trimiteți pe același buletin și bani pentru a căpăta foaia literară pentru familie „Cosinzeana“, căci noi trecem apoi banii la stăpînul acelei foi (dl Bornemisa).

— Abonații de probă, să numără și ei cînd alegem satele între care tragem sorți pentru a fi dăru te cu cîte o „Bibliotecă populară“! (Citiți știrea despre darurile „Libertății“).

Unde, pe lîngă abonații de până acum, să mai înștiințezează atîta cu coroane pe 3 luni, cît de toate să meargă 20 „Libertății“, în comună, — numără și comuna aceea la trasul la sorți, și poate câștiga o bibliotecă de 80 cor.

lor". Amindouă au fost viu ascultate și răsplătite cu strigări, să trăiască".

A urmat primirea copiilor. Dl Victor Tordășan arată însemnătatea acestei sărbări și spune că poate să se fi strecurat și greșeli în alegerea copiilor de premiat, dar încît i-s'a dat putință, s'a împărțit destul de bine. Apoi cetește lista celor premiați. Au fost împărțiți în 3 grupe. Grupa I. de băieți dela un an până la 2. s'au împărțit 12 premii. Grupa a II-a. de băieți dela 2—3 ani s'au împărțit 8 premii. Grupa a III-a. de băieți de 3—4 ani s'au împărțit 10 premii. În grupa I. de fete dela 1—2 ani s'au împărțit 8 premii. — În grupa a II-a de fete dela 2—3 ani 9 premii și în a III-a de fete dela 3—4 ani 10 premii. — Suma banilor de premiu a fost 250 cor. cari s'au împărțit între femei, după sănătatea și îngrijirea copiilor, câte 2—4 cor. la una. A urmat apoi masa comună în sala de sfat a comunei. Acl s'au rostit frumoase vorbiri unde, s'au simțit foarte bine toți cîți au luat parte. A fost o frumoasă înfrățire a inteligenței cu țărani.

Seara a urmat petrecere în sala cea mare din Școală. Nici nu să așteptare atîta public. Atît cîntările cît și piesa „Logodna dela sf. Ion” au reușit bine. A urmat apoi jocul, început cu Hora. Bătrînii au făcut chef, mulțumiți și ei de buna reușită-a sărbărilor.

La „Fondul femeilor lăuze” dar serace, din Lancrăm, au binevoit a trimite doi fii ai acestei comune aflători în România, Anume Simion Blaga farmacist în T. Severin 50 cor. Ion Miga farm. în Constanța 34 cor. Laudă lor. Tot la acest fond au dăruit Dnii. Victor Tordășan și Dr. Vasile Stan profesor 20 cor. căroră și prin acasta li se aduce mulțămintă pentru toate, și pentru osteneală și pentru jertfă! Cele bune înainte!

Unul de față.

Anunț literar.

A ieșit de sub tipar și să afle de vânzare, ediția a doua din Dicționarul Univers. al limbei române un mic lexicon, ce conține explicații și definiții scurte și lămurite ale întregului vocabular român, al tuturor termenilor de știință, — în cel mai larg înțeles al cuvîntului, de artă, literatură, comerț și industrie. Cuprinde nomenclatura mitologiei și folclorului; o interesantă etimologie a vorbelor populare și, ca supliment, un vocabular general biografic, geografic și istoric, cu privire specială la România și la țările locuite de români.

Toate acestea concentrate în 1000 pagini de text pe 2 coloane, au fost completate, revăzute și sporite în a doua edițiune, care a apărut de curînd.

Acest Dicționar e o lucrare de mare folos pentru toți acei cari

să îndeletnicesc cu limba românească: scriitori, profesori și învățători, avocați, medici, preoți, ziaristi, comercianți, studenți și elevi precum și pentru marele public cetitor a limbei românești.

Dicționarul să găsește la: „Librăria Națională” S. Bernemisa din Orăștie.

Prețul: 8 cor. 55 fil. trimis franco-recomandat. (283)

*

A eșit de sub tipar:

„Insemnările unui trecător”, crimpee din zbuciumările dela noi, — un lung șir de articlî politici și culturale, scriși de măestrul nostru poet Octavian Goga, cu agerimea unei pene, ca și care mai rar a împodobit paginile gazetăriei românești! Și fiecare pagină, fiecare șir scris îl simți cît de mult e simțit de însuși luminașul seu scriitor, și chiar și atunci cînd, pe alocurea, el taie cu necruțare, în oameni ori stări, să vede bunul lui gînd de care a fost condus cînd a scris!

Adunîndu-și la un loc articlîl aceștia, apăruiți unii în apusa „Țara Noastră” alții în „Tribuna”, — a scos în tipografia „Tribuna” un volum mare de 18 coale tipărite (288 pagine), care să capătă și la „Librăria Națională” S. Bernemisa în Orăștie, cu 3 cor. plus 55 fil. porto recomandat.

Cetitorul nepreocupat poate alege mult și poate învăța mult din cetirea acestui volum al dlui Goga.

NOUȚĂȚI

Sfințirea bisericii din Pișchinți (Îngă Orăștie), să face Duminecă în 15 Oct. n. prin I. P. S. Sa Metropolitul I. Mețianu dela Sibiu. — Comitetul parochial gr-or. din Pișchinți invită la Sfințirea bisericii celei nouă, pe toți binevoitorii săi.

Program: Sîmbătă seara: Vecernia cu litie, Duminecă la 8 ore a. a.: Utrenia, liturgia și sfințirea bisericii. Banchet la 1 oră (3 coroane de persoană). Seara la 7 ore petrecere populară cu muzică și joc. În decursul liturgiei va cînta corul mixt al „Reuniunii rom. de cîntări din Orăștie” sub dirigența d-lui I. Branga. Prețul de intrare la petrecerea de seara să lasă la bunăvoința onoratului public. Venitul curat să va folosi pentru împodobirea bisericii.

— Afiam că Escelența Sa Metropolitul sosește Sîmbătă d. a. și dîndu se jos la stațiunea din Șibot, de acl va merge la Vinerea unde va fi oaspele Dlui Dr. I. Mihu până Duminecă dimineța, — cînd apoi va merge la sfințire, direct dela Vinerea.

*

Sărbările din Iași. În capitala de pe vremuri a Moldovei falnice, sunt mari sărbări în zilele acestea. Să sarbează iubileul de 50 de ani, de cînd s'a înființat Universitatea (cea mai înaltă școală) din Iași. Sărbările din Iași par a fi încheierea strălucită a sărbărilor neamului românesc din vara aceasta, cari s'au început cu neuitata sărbătoare dela Blaj,

s'au urmat cu însuflețitele sărbători ale *Ligei Culturale* în *București* și să sfîrșesc acum la Iași.

Măreția sărbării dela Iași pare a fi mai strălucitoare ca toate celelalte, căci ia la ea parte însuși capul încoronat al României, viteazul Rege Carol I., apoi Regina-poetă: *Carmen Sylva*, moștenitorul de tron *Ferdinand*, *Principesa Maria* și ceilalți ai Curții regale române, întovărășiți de ministrii țării și de deputați.

La sărbările din Iași iau parte Românii din toate unghiurile țării locuite de Români, ba fiind Regele Carol în apropierea a două țări vecine: *Austria* și *Rusia*, domnitorii acestor state încă au trimis ofițeri înalți din armată, ca să talmăcească Regelui român binețele, stîmna și prietenia lor!

*

COLERA. Cazuri noi de coleră s'au întîmplat în comunele Ecsehidă, Beodra și Cuman, din comit. Torontal și apoi în Lupșade-jos din comitatul Caraș Severin. În Budapesta și în Pesta-nouă nu s'a mai îmbolnăvit de coleră nimenea.

— Direcțiunea postelor române din pricina colerei din Ungaria, a dat de știre aceleia ungurești, că nu poate lăsa să treacă în România pachete cu fructe: struguri, mere și altele, până la o nouă rînduială.

De altcum cu sosirea recelii deodată să pare că și colera să stînge tot mai mult...

*

Revolver în dieta austriacă. În urma tulburările de stradă din Viena, despre care am scris în un număr trecut al foii, vindecarea răului și a pricinii tulburărilor, a luat-o în mână chiar dieta austriacă. S'au încins acolo dezbateri lungi și încocate cum s'ar putea scăpa poporul și mai ales muncitorimea de scumpetea cea mare, care apasă azi grozav pe orașele mari, ca și pe cele mici. În toiul unei astfel de dezbateri, Joi, în săptămîna trecută, un socialist-anarhist ce era pe galerie în dietă, a descărcat câteva gloanțe din revolver spre scaunele ministeriale, șirigînd trăiască social-democrația! Ușile parlamentului au fost închise îndată și s'a pornit cercetare, ca să fie aflat, cel are a pușcat. A fost prins. E un anumit Neguș, care să zice, că ar fi săvîrșit fapta aceasta numai apris de vorbirile înflăcărute ale unui deputat socialist *Dr. Adler*.

A fost o spaimă groznică în toată dieta, cînd au răsunit pușcăturile spre scaunele ministrilor și să auzeau gloanțele șuerîndu-le pe la urechi și izbîndu se în păreți. Din nenorocire n'au nimert pe nici unul.

Nesocotitul pușcător e arestat.

*

La manevrele din România să fac încercări și cu mașina de zburat în fața Regelui Carol, care va lua parte la manevre, mergînd dela sărbările din Iași, unde petrece acum.

Mai în zilele trecute pe cîmpul de manevre s'a întîmplat o nenorocire că sublocotenent Bibescu a căzut cu mașina de zburat sistem Bleriot. Mașina s'a stricat toată, dar lui Bibescu nu i-s'a întîmplat nimic rău.

Că prea era fâlos dacă numai Vlaicu pățise potcă cu mașina, iar el nu. Doar că Vlaicu a dat de pricină pe vînt grozav, pe cînd Bibescu pe vreme liniștită!

*

Dezbinări între patrioți. În jurul sărbărilor din 6 Octobrie (ziua martirilor lor, a celor 13 generali din 48, spînzurați la Arad și pe care ei li sărbătorește an de an), — în anul acesta Ungurii aradani s'au dezbinat rău, certîndu-se ei între ei, ca partide politice. În urma acestor dezbinări sărbărea pentru pomenirea celor 13 generali de honvezi, împușcați în 6 Octobrie 1849 la Arad, a fost cît să poate de nereușită. Partidul Justh din Arad nici măcar cunună n'a pus pe statua „martirilor”, iar pe președintele dietei Berzevicz, care a mers cu cununa, dietei nici macar n'au mers să-l întîmpine la gară, ba ci-că a trebuit să asculte declamarea unei poezii socialiste, care a lovit greu în dietă. Foile ungurești sunt năcăjite foc pe treaba aceasta.

*

Chibzuiri economice în conferențele preoțești.

— Deca conferența tractului Orăștie. —

În archidieceza gr-or. română din Transilvania, conzistorul a rînduit, ca preoții în conferența lor obișnuită în care să intrunesc an de an, — să se gîndească, să chibzuiască, printre altele, și asupra întrebării: În ce chip s'ar putea ajuta mai simțitor înaintarea și a bisericii și a poporului în cele materiale?

Conferența preoțească a tractului Orăștie, — și-a arătat părerea, că la asta s'ar putea ajunge, între altele, prin vre-o trei mijloace mai ales: Bisericele să se silească a-și avea grădini potrivite pentru a să planta cu pomi mulți, cu sute de meri, de pildă. Căci pomăritul e un bogat izvor de venit azi. Și altoi ar căpăta cît de cînstă de-adreptul dela ministeriu, cît prin Reuniunea Economică dela Orăștie. În cîtiva ani, în puțini ani, o grădină de pomi a bisericii, li poate aduce venite de sute, uneori de mii de coroane, cu cari biserica și-ar putea întîmpina trebuințele ei culturale și de neatîrnare. Și în același timp ar fi și o pildă viuă pentru tot poporul, ca să facă și el asemenea, umplîndu-și grădinile de pomi, cari ca mine să i aducă un bun venit!

Al doilea mijloc ar fi: a urma pilda dela Coșteiul-mare (în Bănat), unde cîtiva proprietari, oampărînu-

Au luat cuvînt dnii Dr. Mihali, Dr. Bontescu, Dr. Branisce, V. Damian și Vas. Gol-diș, vorbind poporului despre stările în politica țării, despre însemnătatea votului universal pe care îl cere cu tărie și partidul nostru, despre nouele legi militare, — și altele.

Poporul a ascultat cu plăcere pe vorbitori și și-a arătat consimțirea cu cele ce le spun și îl învață, că spre lucru bun și cuminte îl povățuesc: spre mare iubire de neam și credință în viitorul lui!

În un oraș mare ca Timișoara, unde să află sute de lucrători români prin fabrici, și aceia toți sunt pătrunși de ideile socialiştilor din țară, — nu e mirare că o ceată din acești frați ai noștri, venind la adunare, au ținut să deie semn de viață, și-au cerut chiar loc să cuvinteze și unul dintre ei ca în numele socialismului. Dar arangiatorii adunării ne-avînd încredere că omul socialistilor va spune lucruri destul de bine chibzuite, nu l'au lăsat să grăiască. Că dacă pentru votul universal, cel atît de dorit de toți socialistii, ar fi vrut să vorbească, despre acela grăiseră vorbitorii partidului național așa de frumos cum mai frumos nu-și poate dori nici un socialist cuminte; dacă contra greutăților cu noua lege militară, despre asta asemenea au grăit ai noștri frumos și cu temei; dacă despre jalnica soartă a muncitorilor și despre dreptele lor cereri pentru îmbunătățirea sortii lor, despre asta a vorbit fiecare din ai noștri, căci doar poporul nostru întreg nu are soarte nici așa de bună ca a muncitorilor de fabrici, și noi pentru îmbunătățirea sortii poporului nostru luptăm peste tot locul și totdeauna, și așa și pentru a muncitorilor! Tot ce ei își doresc bun și drept, cere și partidul nostru! De aceea pentru a feri adunarea de o neînțelegere, arangiatorii au aflat de bine a nu lăsa să vorbească și cel cerut de socialisti, un oarecare Novák.

Dl Dr. Bontescu (Hațeg) a avut nițel val cu căpitanul de poliție ce era de față. Vorbind dsa despre legi și „sfîntenia” lor, a spus că legea e și ea lucru de mâni omenești, te supui ei fiindcă e lege, dar „sfîntă” ea nu este, și eu dacă o aflu de nedreaptă, deși mă supun de silă nedreptății ei, dar am drept să ațit pentru schimbarea ei, pentru întoarcerea ei spre bine.

Căpitanul de poliție ce era de față, nepricepînd lucrul cum să cade, a oprit pe dl Dr. Bontescu de a mai vorbi, sub cuvînt că „ațită contra legilor”. Abia cu greu a putut

fi lămurit, că aceea ce vorbește dl Bontescu, e o filozofie îndreptățită și îngăduită asupra însemnătății legilor și a supunerii față de ele. Mulțimea cerea înfuriată să audă mai departe pe măestrul vorbitor. Dl Bontescu a fost lăsat iar să grăiască.

Incolo adunarea a decurs în bună rînduială, — și poporul adunat s'a depărtat cu vederi mai largi și mai curate despre rostul luptelor noastre naționale și datorințele ce avem cu toții față cu ele.

Iscusița unui preot zelos.

Publicăm scrisoarea de mai jos, nu numai ca o vrednică recunoaștere a unei munci istețe cu un popor bun, — ci și pentru a scoate deosebit la iveală, cum acest preot știe prețul adevărul, că și cu ajutoare mici poți ajunge la foloase mari! Și nu cere poporului să deie sute și mii, cînd nu poate, ci primește dela el lucruri pe care le poate da ușor! Căci picur cu picur face bălțuța, și din bălțuțe să fac lacuri și rîu și mare... Și de aceea dînsul a făcut, ce nu știu să se mai fi făcut pe aiurea, a întemeiat un așezămînt

Fondul ouălor

cerînd dela credincioșii săi să deie fiecare numai *cîte un ou* pe săptămîină pentru fondul nou al bisericii! Ce ușor dă fiecare țaran un ou pe săptămîină, și dela 150—200 case adunînd 150—200 ouș, aceia îți aduc un venit curat 5—6 coroare, în 52 săptămîni a anului fac 300—400 coroare. Și biserica să ajută bine cu asta.

Iată și aci adevărit cuvîntul: Mult pot și cei slabi, și cei săraci, dacă să întovărășesc în vederea unui lucru oarecare!

Dar să urmeze scrisoarea însași:

Din Straja.

Dumineca trecută, adecă 1 Octombrie a. c., pentru comuna noastră Straja a fost una din sărbătorile cele mai însemnate. Aveam biserica edificată din anul 1824 de peatră și cărămidă; dar' din primăvara anului c., am fost împedecați de a o mai putea folosi.

Fie iertatul paroch Ioan Stanciu, în mai multe rînduri s'a sfătuit cu curatoratul, despre renovarea bisericii, dar' din lipsa mijloacelor, abia puteau repara ce era mai grabnic.

Cu 1 Ianuarie 1910, urmîndu-i în post fiul său Virgil Stanciu, s'a pus pe lucru pentru renovarea sfintei biserici.

Prin deseale întruniri cu întreg poporul și cu curatoratul, cu vorbe bune și sfaturi părintești, să învoiră oamenii să se facă repartiție de 6000 cor., dîndu-să și peatra și cărămida de lipsă tot din partea poporului.

În timp de 5—6 săptămîni întreagă sumă a fost incassată, cu toate că alte izvoare de venit nu au fost. Laudă și cinste să cuvîne acestui popor, care nu numai pentru biserică știe jertfi, — ci și pentru fîca bisericii adecă pentru școală, susținîndu-și școala dela sine, fără ajutor dela stat! Mindru poate fi preotul acela, care poate conduce o astfel de turmă.

Pentru înfrumșetarea bisericeii s'a înființat mai departe *fondul de ouă* al Reuniunii femeilor, dînd săptămînal fiecare membră cîte un ou, care azi, deși încă mic, a ajuns totuși a avea o sumuliță frumușea, din care s'au cumpărat mai multe podoabe sfinte la altarul Domnului, spre care scop e destinat.

Incurajați de aceste izbinzi, poporul și parochul său s'au apucat și de edificarea caselor parochiale, cari deja sunt în lucrare. S'a cumpărat încă din iarnă locul de lipsă cu 1400 cor., fiindcă nici loc de edificare nu era, și nădăduim că, dacă va ajuta D-zeu, în luna aceasta vor fi puse sub coperiș.

Să le ajute D-zeu, ca pe lîngă acestea să mai poată face multe lucruri, spre lauda poporului și mărirea lui Dzeu!

La sfîntire, pe lîngă dl protopop Eugen P. Păcurariu, au luat parte preotul din Hăpia Antoniu Filipescu, iar ca lectori Zenovie Păclișan teol. abs. de Pesta, din Straja, și Silviu Hațegan teol. abs. de Blaj.

Protopopul, de care avem legate mari nădejdi, prin vorbirea sa măiastră, a stors admirația tuturor, încît mulți ziceau „că nu le pare rău, de ar mai fi dat încă odată atîta!

Dovadă de grija sa bună pentru tact, este și ziua de 4 Oct. a. c. cînd nu a pregetat a alergat la Straja, la înmormîntarea fostului paroch între I. Stanciu prohodindu-l frumos cu 12 preoți, vorbind iarăși frumos poporului.

Așa apoi, cu preoți zeloși și protopopi buni, poți face cu poporul nostru lucruri foarte frumoase, căci el e bun, și dacă uneori nu să vad lucruri mari după el, e că nu este cine să-l ridice, să-l cooducă. Unde este, iacă, ca la Straja, — lucruri frumoase îndeplinește!

Străjan.

Războiul din Tripolitania.

Zvonul, că puterile europene ar încerca să Impace Turcia cu Italia s'au adevărit de nedrepte. Amîndouă țările acestea iau tot mai întinse măsuri de luptă și sfîrșitul tulburărilor, ce să pot isca din el, sunt tot mai puțin deslușite.

Un lucru e sigur: puterile europene pun armatele pe picior de războiu, căci doresc — pacea.

Să vorbește despre o mobilizare a României, ca să atace pe Bulgaria, la caz că aceea ar sări și ea asupra Turciei.

În același timp însă armata rusească dela marginea României, să spune că să adună la hotară, iar flota rusească face defilări pe dinaintea portului român Constanța.

Austro-Ungaria are iarăși vise de cucerire și ochii ei zboară dornici spre Balcani avînd de gînd să cuprindă sandșacul Novibazar, ori să meargă mai departe spre Saloniki.

Și pînă cînd în apropierea noastră să pregătesc toate acestea, de pe adevăratul cîmp de luptă, din îndepărtata Tripolitania, sosesc vești sarbede. Armata turcească de-acolo, lăsată singură, fără nădejde de a căpăta vre-un ajutor de acasă, să retrage în lăuntru țării, și trimite oștirea Italiene veste că i-să închină.

În capitala Tripolei azi domni sunt Italienii. Orașul a fost cucerit, fără vărsare de sînge și fără împotrivire mai însemnată.

Întreaga ispravă a Italiei este dărîmarea zidurilor orașului învechit, cari nici măcar înarmate n'au fost. Noului Governator italian al orașului i-s'au adus deja închinări din partea trimișilor țărilor streine și cu aceasta o parte a războiului pare a fi încheiată.

Urmările acestei războiri italiene o simțesc însă mai amar sârmanii Italieni locuitori în Turcia, cărora li se confiscă (li să iau) averile în preț de vre-o 3 milioane și ei sunt aruncați peste hotare, goi și chinuți.

Bibliotecile.

„Libertatea” a stăruiț de sute de ori în scrisesele ei într'acolo, că să înființăm prin satele noastre, pe lîngă biserici, *biblioteci* parochiale, adecă adunare de cărți pe ales, pe care să le punem la îndemina cetitorilor din comună, ca izvor de luminare a lui. Ba merge, în stăruința sa, pînă a pune *premiu* abonații sei biblioteci poporale, așadar dă pildă viuă de lucrare în calea aceasta.

Vor fi totuși mulți între cetitorii noștri corii, cari nu și-or fi dînd samă de însemnătatea acestui lucru. Mulți vor fi crezînd că e poate o stăruință a unor oameni mititei din redacția unei biote foi populare, care nu e de ceva însemnătate deosebită. Că așa e adescori lumea. Crede și urmează numai îndemnuri venite dela „oameni mari”. Peste a celor mai mici, chiar foarte bune fiind ele, trece mai ușor..

Ca să vadă inse frații noștri din popor cum judecă și oameni

ajunși „mari“ în țară și în anul neamului lor, ne luăm voce a arăta azi ce a spus la o adunare culturală ungurească fostul ministru de școale al Ungariei, Iuliu Wlassics. Așadar om cu greutate.

Să ținea, zilele trecute, adunarea generală a unei Societăți culturale ungurești (un fel de Asociațiune a noastră). Și-apoi când e vorba de adunări în numele culturii maghiare, ungurii să însuflețesc pentru ele ca rar alți oameni, și să duc la ele și mari și mici. Așa s'a dus și fostul ministru Wlassics la adunarea din vorbă. Și a luat în adunare cuvântul și a vorbit fraților sei maghiari despre iubirea de cultură, despre cultivarea și buna îngrijire a tradițiilor neamului (păstrarea obiceiurilor și lucrurilor sufletești rămase din străbuni), despre trebuința ce nu poate rămânea deoparte a înaintării întru toate, și despre politica singură bună, care este aceea ce unește întruna pe aceste două: cinstirea trecutului și înaintarea neîncetată!

Fostul ministru al școalelor a spus apoi, că el, din cele ce însuși a văzut nemijlocit cit a fost ministru și din ce a băgat de seamă la alte națiuni, a rămas cu credința adâncă, că pentru ridicarea culturii neamului, școala singură e numai decît un mijloc nedesăvârșit; tot așa învățătura ce să dea și în afară de școală (de pildă școala cu copii ieșiți dela școala regulată, și cu adulții, cu cei mari). Sunt ele de folos, negreșit, acestea, dar nu-'s de ajuns!

Ci, zice ministrul, adevăratul dător de cultură, risipitorul întunecului, mintuitorul omeniei din orbocarea neștiinței, din boscoane, din sclăvia sufletească, este **cartea!**

Și urmează:

„Pe lângă școală, arma cea mai puternică în lupta minunată ce o ducem pentru înaintare, este **biblioteca!**”

Și spune apoi cum așteaptă el să fie întocmită o bibliotecă: să nu să pune în ea or-ce cărți alese ci așa ca să slujească la întărirea sufletului în cetitor și la călăuzirea lui pe căile cele mai cuminiți, făcînd pin tot omul om de omenie muncitor, cruțător și iubitor de neam și de lege, — că nu sunt pe lumea asta podoabe mai frumoase pentru un om!

Dragi frați Români! Auziți voi acest glas al unui mare Maghiar? Vedeti ce însemnată e el **bibliotecii populare**, ca întință fermecată pentru adăparea sufletului poporului?

Și dreaptă este judecata lui!

Noi încă de mult grăim și stăruim în acest înțeles.

Prindeți cit mai tare în sufletele voastre aceste povești, ce vă voesc cel mai mare bine și — așterneți-vă pe muncă întru a înzestra satele noastre cu **biblioteci populare!**

Redacția „Libertății“ stă bucuroasă la îndemînă celor ce ar voi să-și aranjeze astfel de biblioteci, ori să-și întregască pe cele ce le au, arătîndu-le ce fel de cărți mai ales să potrivească în acelea!

Sfințire de biserică.

Duminescă (18 Sept. v.) a fost sfințirea bisericii de nou zidită din Săcel (tractul Săliștei) prin I. P. S. Sa Metropolitul *Ioan Meșianu*, însoțit de P. C. Sa arhimadritul Dr. *Ilarion Pușcariu*, asesorii: *Nicolae Ivan*, *Matei Voileanu*, *L. Tritceanu*, protopresb. Dr. *I. Stroia*. I. P. S. Sa a avut aici o frumoasă primire!

La intrarea în hotarul comunei un banderiu de călăreți a întâmpinat pe I. P. Sa, la intrarea în Săcel poporul din loc și jur, copiii de școală, preoții, învățătorii și notarii din întreg cercul în frunte cu protopresbiterul Dr. *Ioan Lupas* și primpretorul *Petru Drăgile*, așteptau sosirea înaltului oaspe.

În decursul slujbei a fost hirotonit de preot *Aurel Reu*. Răspunsurile liturgice le-a cântat corul teologilor din Sibiu. La sfîrșitul slujbei Excelenția sa rostește poporului în o prea frumoasă cuvîntare, încălzind inimile tuturor prin cuvintele învătate de farmecul credinței.

Pentru zidirea bisericii din Săcel au dat frații *Gligor* și *Ioan Dancu* 20.000 cor. (cel dintîi 13.000 cor. al doilea 7.000 cor.)

La ore 2^{1/2} a fost banchet în sala școlii.

Seara concert dat de teologii din Sibiu și corul mixt din Săcel de sub conducerea învățătorului *George Mihu*.

Falsificatori de bani.

De curînd jandarmii din Geoagiul-de Jos, au descoperit o bandă de falsificatori de bani, într'un chip întimplător numai. În Balșa ei s'au întîlnit în drum cu un tînar: *Romul Budoiu-Deleanu*, culegător tipograf, fără lucru, de fel din Boiu, care văzînd jandarmii, și-a lăsat un cufăr ce avea în mînă, lîngă un gard și voia să fugă. Jandarmilor le-a bătut la ochi purtarea aceasta necunoscutului și l'au luat la întrebări, iar deschizîndu-i cufărul, au găsit în el o gramadă de bani de aur. *Budoiu* a recunoscut, că sunt bani falși, pe cari e încredințat să-i răspîndească. A spus totodată, că la *Păștiuț Pășcău* în Almașul mare, sunt încă mulți astfel de bani, cam în preț de 20 mii de florinți. Jandarmii au plecat la *Pășcău* acasă unde de fapt au găsit

banii, de cari le povestise *Romul Budoiu-Deleanu*. Descoperirea aceasta a uimit pe toți, fiindcă *Pășcău* e cel mai bogat om în Almașul mare, și are mai multe case în sat și 5—600 jugăre de pămînt. Imbogățirea grabnică a lui de altcum a bătut de mult la ochi și să credea, că *Pășcău* n'a ajuns pe cale bună la atîta avere. Cu vre-o cîțiva ani înainte acest om a mai fost luat sub cercetare pentru falsificare de bani, dar a scăpat într'un chip isteț. *Pășcău* atunci mersese la un țigan și îmblaise 200 de banii de aur, ca să-i facă din ei 400. Țiganul voind să tragă pe sfoară pe *Pășcău* și să-l înspăimînte, și-a trimis feciorul după primar, crezînd, că dacă l-a vedea *Pășcău*, o să-și lase banii și s'o tullească la fugă. Dar nu. *Pășcău* cînd a văzut pe primar, și-a strîns frumușel banii, s'a urcat în șea și a pornit acasă. În fața judecătoriei s'a apărut, zicînd, că el a zăbovit la țigan numai să-și potcovească calul... Și a scăpat atunci, în lipsa de dovezi.

De data asta au arestat pe tînarul *Budoiu* și pe *Pășcău* și ci-că încă pe cîțiva tovarăși de-ai lor și i-au dus la închisoarea dela procuratura din Cluj. *Budoiu* a recunoscut tot și înainte procurorului, dar *Pășcău* tăgăduiește. Judecătorii de altcum l-a lăsat liber pe *Pășcău*, după-ce a pus-o cauție de 20.000 coroane. Așa cetim prin foile ungurești că s'a petrecut lucrul, după cum lor li-a mers știrea din Deva.

ȘTIRE LITERARA

A apărut „Cosinzeana“!

Noua revistă literară pentru familia „*Cosinzeana*“, pe care am vestit-o în numerii noștri trecuți, — a ieșit de sub tipar! Sămbătă (în 14 Oct. n.) să începe trimiterea ei la adresa tuturor celor ce au abonat-o înainte, sau au cerut număr de probă.

Nu spunem mult cînd zicem, că „*Cosinzeana*“, noua revistă literară scoasă de „*Librăria Națională*“ dela Orăștie, și prin înfățișarea ei din afară, ca și prin cuprinsul ei, răsare printre foile și revistele noastre din Ardeal, ca o adevărată *Ileană Cosinzeană*, frumoasă, visătoare, cinstită, simbitoare, ca un ideal curat.

Dacă pe cîmpul literaturii noastre, ca revistă am avut și avem plînd sus și senin și frumos numai un „*Luceafăr*“, acest „*Luceafăr*“ poate privi azi cu drag și poate trădări de bucurie, cînd va vedea răsărînd pe acel cîmp și pe „*Cosinzeana*“, care are să-i fie o conlucrătoare vrednică și cinstită în munca de îngrijire a florilor literaturii, pe cari pîn'acum numai singur le lumina...

Părerea noastră e, că cele două reviste să vor întregi foarte bine una pe alta. „*Luceafărul*“, atît de bine îngrijit totdeauna, și care are merite netăgăduite pentru literatura noastră beletristică și căruia îi dorim cu toții

tot mai superbă înălțare pe cerul nostru literar, — este revistă merită în mare parte a ei, inteligenței superioare, cetitorilor cu cunoștințe ei mai largi, cu priviri în domeniile științei, artei, criticii, și astfel el rămîne aceea ce a fost, un bun național literar, mai greu în importanța sa, — „*Cosinzeana*“ însă, pe cît vedem din cel dintîi număr al ei, va fi o revistă ce caută a să apropie și de păturile de de cetitori cu mai puțin răgaz de cuitreerat prin lumile științelor grele, va fi o revistă care își vine în casă ca o pretină bună, nepretențioasă să își aducă o clipă de senină desfătare sufletească, să și abată pe o clipă gîndurile grele ale vieții, spre o pace și uzurare binefăcătoare. Ea va putea fi gustată ca plăcere pînă și de țărani noștri buni cetitori, apoi de păturile celelalte sociale: meseriași, negustori, învățători, preoți, și de toată cărturărima română.

O recomandăm cu căldură celor ce doresc a avea o familie de familie.

Cei ce au gînd a o abona, seară numărul ei cel dintîi ca număr de probă.

Pentru toate a să adresa la: „*Librăria Națională*“ S. Boremisă, în Orăștie (Szászváros).

Numerii ce apar pîn' la capătul anului acestuia (de 2-ori pe lund), să dau, ca de probă, cu I cor. Dela Anul-nou încolo va intra alt abonament, cel regulat, cu prețul potrivit.

Premiile Libertății.

Punem prin aceasta 5 (cinci) premii pentru cetitorii noștri. Nu le dăm premii în bani, nici în lucruri de paradă ori cari să fie numai o amăgire trecătoare, ci premiile noastre sunt: **cinci biblioteci populare**, care să vor sorți (trage la loterie) între acele comune, în care foile noastre au mai mulți abonați! Anume numele acelor comune, în care să duc cel puțin 20 (doăuzeci) de exemplare din „*Libertatea*“, vor fi scrise pe ședule, puse în o urnă (vasul sortii) și, în fața unei comisii de abonați din Orăștie și jur, să vor scoate cinci bilete cu numele alor cinci comune, și acelor comune li-să va trimite cîte o bibliotecă de 70 cărțile, așezate într'un frumos dulap (scrin) de cărți, și să vor trimite în comună, ca să formeze începutul unei biblioteci românești acolo, pe care s'o poată folosi toți frații noștri știutori de carte din acea comună!

Candidat de avocat,
dar numai *cu practică deplină,*
așa aplicare îndată în cancelaria
subscrisului:

Dr. MERO Samu
adv. Borosjenő.

(326) 1-3

Dr. CORNELIU DĂRĂMUȘ
medic universal
specialist în boale de femei
ALBA-IULIA, piață, lângă farmacia
Domnului V. Vlad.
Consultanți 8-9 oare a. m.
(313) 2-3 p. m. 3-15

Liber de bacterii.
Apă minerală naturală.

MUSEHONG-BUZIAS
BUZIASI PHONIX

Improspetează și Vindecă!

La morburii de rinichi, de vezică,
la cataruri învechite de bazen al
vezicii, la piatră în vezică, la ca-
tarurile organelor de respirat și la
organelor selectante, — s'a dovedit

cu efect distinct!

Recomandată de medici.

Depozit principal la: Des. Weisz
(300) 4- in Orăștie.

Avis! Cultivătorilor de vii din loc și jur le aduc la cu-
noștință, că cu începutul sezonului 1911/12 posed un

MARE DEPOSIT

de altoi de vie cu rădăcină

splendit dezvoltate, soiurile cele mai bune pentru vin alb,
roșu și de masă precum, și vițe americane de altoit în can-
titate mare — din pepiniera dlui Vasile Fodor din Mediaș.

Atrag deci atențiunea onoraților cultivători de vie asupra de-
pozitului meu, că deja de pe acum să se îngrijască a face comande
de altoi pentru plantare, atât în toamnă cât și în primăvară, ca
nu mai târziu să fie siliți a cumpăra dela precepeți, cari cutreeră
satele până primăvara târziu, cu viță de vîndut și care nu e de
nici o treabă!

Rog deci ca onor. cultivători de vie, să binevoiască a să
adresa la subscrisul cu comande cât de mari și cu deplină încredere.

George Cușută

(323) 2-8

Orăștie, strada Romoșelului Nr. 8.

Prăvălie nouă!

Aducem la cunoștința on. publicii, că mi-nm deschis în
Orăștie, strada principală (lângă prăvălia de sticlărie Szökösy, un
deposit bine asortat în mărfurile următoare:

**Pinzărie, Creas, Chifoane Batist, Percail, Cartoane, Sati-
turi, Țesături, Stofe de păr și de mătăasă, etc.**

Cirpe dedelaine, de mătăasă »Signorina-Double-Atlas« și negre, de
păr cu ciucuride ibrișin, foarte frumoase, după moda cea mai nouă!

Pentru industria de casă avem toate articolele necesare ca:
Bumbace, Arniciuri, în toate colorile, garantate de spălat, Sirmă de
cusut, de brodat, Sirmă sucită pe bercă, așanumită Brillant, mătășuri
de cusut, de brodat, fir de aur, etc.

**Strămătură, Bercă, Lână de țesut și Ispahan. Papioane de
rouge, clott și cachemir, în toate mărimile!**

Pentru sezonul de toamnă și iarnă au sosit frumoase ar-
ticole, ca: *Burchet tennis, voleur, flanel. Cirpe de pe că, de pelușches*
și *Chenille. Ciorapi, Tricotage, Mănuși*, etc.

Intrînd în legătură cu fabricile cele mai mari din țară și
străinătate, punem la dispoziția onor., public mărfuri de calitate
cea mai bună, pe lângă prețuri foarte moderate! Recomandăm deci
magazinul nostru ca isvorul cel mai solid și ieftin de cumpărare!

Cu toată stima:
Pascu & Inișca,
comercianți
(307) 2-25

La subscrisul află numai dect
aplicare

un sodal cojocar.

Iosif Șoimos,

măestru cojocar

(316) 3-3 Hunedoara—Vajdahunyad

Un adjunct notarial

cu practică află aplicare momen-
tană în cancelaria notarială din
Rehó (p. u. Szászsebes), Condi-
țiuni în scris.

Max. Grecu,

notar.

(328) 1-2

Coroane
UN MILION

cel mai mare câștig din lume!!!

Cel mai bun sistem de păstrare
împreună cu celea mai extraordinare șanse de câștig
pentru sărac și bogat, îl prezintă fără doar și poate obli-
gațiunile de câștig dela

Banca Hipotecară Ungară și

Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie,
căci ambele au celea mai multe trageri anual, totodată
celea mai mari câștiguri din lume, și pe lângă toate acestea
fiecare loz trebuie să se tragă și să se câștige necondiționat.
Deci nici un risic, nici o pierdere!!!

9 Trageri anual!.. Câștigurile principale:
Cor. 1.000.000.—, 500.000.—, 400.000.—, 300.000.—, 2 de
200.000.—, 100.000.—, 2 de 75.000.—, și o mulțime de
50.000.—, 40.000.—, 30.000.—, 25.000.—, 10.000.—, etc.

Proximele trageri vor fi în

25 Octomvrie și 27 Decemvrie a. c.,

ieșind la sorți cu ocaziunea din urmă câștigul principal de

UN MILION!

Pentru a înlezni fiecui cumpărarea acestor obligațiuni de câștig
le vindem de prezent ambele în grupă, — adevă din fiecare cite o bu-
cată, — pe 32 rate lunare consecutive à 10 cor.

Deja după achitarea ratei prime participă cumpărătorul la
proximele trageri, iar achitînd ratele regulat, va participa la 9 trageri
anual cu câștiguri de peste 3%, milioane cor.

Vindem aceste oblig. de câștig și singurat ce și anume celea
dela Banca Hipotecară Ungară pe 35 rate lunare à 6 cor., iar celea dela
Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie pe 35 rate lunare à 5 cor.

NB. Aceluia, care ne trimite primele 3 rate de-odată, îi
cvițăm a 4 a rată gratuit!!!

Grăbiți cu comanda, căci tragerile viitoare sunt la ușă!
Nu lăsați ocaziunea să treacă! Puneți mâna pe noroc!!!

Prospecte și explicații trimitem la dorință oricui, gratis și franco.
Cu deosebită stimă:

Să cautați agenți în provincie.
Ustredná banka uc. spol.
BUDAPEST V., Sas utca 24 szám.

(291) 5-5

Arme de vînătoare sistem Novotny.

Revolvere sistem Frommer, Brow-

ning, Steyr-Pieper.

Floberte și pistoale, gramofone de
tot soiul, violine, flaute, tamburine,
ghitare, cimbale, citere, harmonice.

Binocluri și ochiane originale franceze, ochiane
cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fo-
tografat, dulapuri de gheață, căhale, cuptoare,
aparate moderne de ras, jamantane de piele
veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabi-
litate, de toată mărimea, jante de mână, precum
și tot felul de articole de sport, cu prețurile
celea mai ieftine și de calitate cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare
minimale,

în cont-curent semestral sau anual dela,

„GENTRY“

soțietate pe acții pentru mărfuri
comerciale și articole pe sport.

(310) 3-25

Budapest

VII. Bulevardul Elisabeta Nr. 48.

Scrieți românește!..

Liste de prețuri trimitem gratis și
franco ori-cui despre ori-care articol.